

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 marca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Włodzimierz Wróbel (przewodniczący)

SSN Jerzy Grubba (sprawozdawca)

SSN Michał Laskowski

Protokolant Danuta Bratkrajc

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Roberta Tarsalewskiego,
w sprawie **G.S.**

skazanego z art. 190a § 1 k.k. w zb. z art. 190 § 1 k.k. zw. z art. 11 § 2 k.k. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 12 marca 2025 r.,

kasacji, wniesionej przez obrońcę skazanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie

z dnia 24 kwietnia 2024 r., sygn. akt XI Ka 1059/23

zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w Kraśniku

z dnia 7 sierpnia 2023 r., sygn. akt II K 674/20,

**1) uchyla zaskarżony wyrok w części dotyczącej rozstrzygnięć
związanych ze skazaniem za czyn z pkt II aktu oskarżenia i w tym
zakresie sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania Sądowi
Okręgowemu w Lublinie;**

**2) zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. A.W. - Kancelaria
Adwokacka w K. - kwotę 1476 zł w tym 23% VAT, tytułem**

wynagrodzenia dla obrońcy wyznaczonego z urzędu do udziału w postępowaniu kasacyjnym;

3) kosztami postępowania kasacyjnego obciąża Skarb Państwa;

4) zarządza zwrot opłaty od kasacji wniesionej przez skazanego.

Jerzy Grubba

Włodzimierz Wróbel

Michał Laskowski

[WB]

UZASADNIENIE

G. S. stanął pod zarzutem tego, że:

1. w lipcu 2016 roku daty bliżej nieustalonej w K. przemocą polegającą na przytrzymywaniu doprowadził K. R. do obcowania płciowego, tj. o czyn z art. 197 § 1 k.k.;
2. w okresach od stycznia 2015r. do lipca 2015r. od października 2015r. do marca 2016r. oraz od maja 2016r. do lipca 2016r. dat bliżej nieustalonych w L. znęcał się psychicznie i fizycznie nad K. R. w ten sposób, że wyzywał ją słowami powszechnie uznawanymi za obelżywe, uderzał ją pięściami i kopał nogami po całym ciele, naruszał jej nietykalność cielesną plując jej w twarz, groził pozbawieniem życia oraz spowodowaniem uszczerbku na zdrowiu, tj. o czyn z art. 207§1 k.k.
3. w okresie od lipca 2016 roku daty bliżej nieustalonej do dnia 21 marca 2017r. w K, i L. uporczywie nękał K. R. w ten sposób, że wysyłał do niej liczne smsy oraz maile, w tym zawierające groźby pozbawienia życia i spowodowania uszczerbku na zdrowiu, które to groźby wzbudziły w zagrożonej uzasadnioną obawę, że zostaną spełnione, a także wykonywał do niej liczne połączenia telefoniczne, i przez to wzbudził u pokrzywdzonej uzasadnione okolicznościami poczucie zagrożenia i naruszenia prywatności, tj. o czyn z. art. 190a § 1 k.k. w.zw. z art. 190 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.:

4. w grudniu 2016r. daty bliżej nieustalonej w miejscu bliżej nieustalonym, na portalu społecznościowym F. bez zgody K. R. rozpowszechni! jej wizerunku w trakcie czynności seksualnej,

tj. o czyn i art. 191a§1 k.k.

Sąd Rejonowy w Kraśniku wyrokiem z dnia 7 sierpnia 2023r. w sprawie o sygn. akt II K 674/20 rozpoznał powyższe zarzuty w następujący sposób:

I - a) uniewinnił oskarżonego od czynu zarzucanego mu w punkcie I;

b) uznał go za winnego czynu zarzucanego mu w punkcie II uzupełniając jego opis poprzez ustalenie, że K. R. pozostawała we wskazanych okresach w przemijającym stosunku zależności od oskarżonego, czyn ten zakwalifikował jako występki z art. 207§1 k.k. i za to skazał go na karę roku pozbawienia wolności;

a w związku ze skazaniem za ten czyn:

1. - na podstawie art. 41a§1 i 4 k.k. orzekł wobec oskarżonego zakaz zbliżania się do pokrzywdzonej na odległość mniejszą niż 100 metrów oraz zakaz kontaktowania się z nią na okres 5 lat,
2. - na podstawie art. 46§1 k.k. orzekł wobec oskarżonego obowiązek zadośćuczynienia pokrzywdzonej za doznaną przez nią krzywdę poprzez zapłatę na jej rzecz kwoty 13 000 złotych,
1. uznał go za winnego czynu zarzucanego mu w punkcie III., z tą modyfikacją, że za datę początkową tego czynu uznał 28 sierpnia 2016r., czyn ten zakwalifikował jako występki z art. 190a § 1 k.k. w zb. z art. 190§1 k.k. w zw. z art. 11§2 k.k. i za to skazał go na karę roku pozbawienia wolności;

1 - na podstawie art. 41 a§ 1 i 4 k.k. orzekł wobec oskarżonego zakaz zbliżania się do pokrzywdzonej na odległość mniejszą niż 100 metrów oraz zakaz kontaktowania się z nią na okres 5 lat,

2. na podstawie art. 17§1 pkt 11 k.p.k. w zw. z art. 607e§1 k.p.k. postępowanie co do czynu IV umorzył;

II - połączył orzeczone w punkcie I. b) i I. c) kary pozbawienia wolności i wymierzył w ich miejsce karę łączną roku i 5 miesięcy pozbawienia wolności;

III – połączył orzeczone w punkcie I. b) i I. c) zakazy i orzekł w ich miejsce łączne zakazy zbliżania się do pokrzywdzonej na odległość mniejszą niż 100 metrów oraz kontaktowania się z nią na okres 7 lat;

Wyrok ten został zaskarżony apelacjami:

- Prokuratury Rejonowej w części dotyczącej uniewinnienia w pkt I. a),
- pełnomocnika oskarżycielki posiłkowej w części dotyczącej uniewinnienia w pkt I. a) oraz odnośnie kar, środków karnych i środka kompensacyjnego – na niekorzyść oskarżonego,

- obrony, w której podniesiono zarzuty:

- I. mającej wpływ na treść wyroku obraży przepisów postępowania, a mianowicie

- a/ art. 4 k.p.k., art. 7 k.p.k., art. 410 k.p.k. polegającą na dowolnej i jednostronnej ocenie całości zgromadzonego materiału dowodowego, z uwypukleniem dowodów niekorzystnych dla oskarżonego, a nieuwzględnieniu przy ustalaniu stanu faktycznego tej części, która przemawiała na korzyść G. S. .

- b/ obraży art. 167 k.p.k. w zw. z art. 201 k.p.k. w zw. z art. 366§1 k.p.k. polegającej na niewyjaśnieniu wszystkich istotnych okoliczności sprawy, a przejawiającą się:

- II. błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku w punkcie Ib i Ic. a mającego wpływ na jego treść, polegającego na przyjęciu że:

- a/ oskarżony swoim zachowaniem wypełnił znamiona przestępstwa z art. 207§1 k.k., w sytuacji gdy brak jest dostatecznych dowodów świadczących o zrealizowaniu przez oskarżonego znamion czynu przypisanego mu w punkcie Ib wyroku,

- b/ oskarżony swoim zachowaniem wypełnił znamiona przestępstwa z art. 190a§1 k.k. w zb. z art. 190§1 k.k. w zw. z art. 11§2 k.k., w sytuacji gdy zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie daje podstaw do przyjęcia, że oskarżony dopuścił się czynu zarzucanego mu punkcie III aktu oskarżenia;

- III. i z ostrożności procesowej - rażącej niewspółmierność orzeczonej wobec oskarżonego kary i środków karnych.

Podnosząc powyższe obrona wniosła o uniewinnienie oskarżonego od czynu zarzucanego mu w punkcie II aktu oskarżenia i umorzenie postępowania w zakresie czynu zarzucanego oskarżonemu w punkcie III aktu oskarżenia.

Sąd Okręgowy w Lublinie wyrokiem z dnia 2024r. w sprawie XI Ka 1059/23 zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

I - uchylił zaskarżony wyrok co do uniewinnienia G. S. od czynu z art. 197§1 k.k. (punkt 1 a) i w tym w zakresie sprawę przekazał Sądowi Rejonowemu w Kraśniku do ponownego rozpoznania.

II – uchylił karę łączną,

III – zmienił zaskarżony wyrok w punkcie I b) w ten sposób, że:

a) G. S. uznał za winnego tego, że w okresach od stycznia 2015r. do lipca 2015r., od października 2015r. do marca 2016r. oraz od maja 2016r. do lipca 2016r, w datach bliżej nieustalonych, w L., działając w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, naruszał nietykalność cielesną K. R. , wyzywał ją słowami uznanymi powszechnie za obelżywe oraz groził jej pozbawieniem życia oraz spowodowaniem uszczerbku na zdrowiu, czym dopuścił się czynu z art. 190§1 k.k. w zb. z art. 216§1 k.k. i art. 217§1 k.k. w zw. z art. 11§2 k.k. i art. 12§1 k.k. i za to na podstawie art. 190§1 kk w zw. z art. 11§3 kk skazał go na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności,

b) przyjął, iż środek karny jest orzeczony w związku z powyższym skazaniem.

c) obowiązek zadośćuczynienia pokrzywdzonej K. R. za doznaną krzywdę uzupełnił o zasądzenie ustawowych odsetek od dnia 23 października 2020 r. do dnia zapłaty,

IV - zmienił zaskarżony wyrok w punkcie I c) w ten sposób, że za datę początkową czynu przyjął 3 września 2016 r.

V – orzekł nową karę łączną roku i 5 miesięcy pozbawienia wolności.

Wyrok powyższy zaskarżony został kasacjami obrońcy oskarżonego (w całości) i Prokuratora Generalnego wniesioną na niekorzyść G. S. (co do rozstrzygnięcia z pkt III a).

Obrona zarzuciła wyrokowi:

1. rażące naruszenie przepisu prawa materialnego, tj. art. 190§1 k.k. w zw. z art. 1§1 k.k. i art. 115§1 k.k. polegające na uznaniu w punkcie III a) wyroku G. S. za winnego czynu z art. 190§1 k.k. w sytuacji, gdy opis czynu nie wyczerpuje znamion czynu zabronionego kwalifikowanego w przepisie art. 190§1 k.k., w konsekwencji czego G. S. został skazany za grożenie pokrzywdzonej pozbawieniem życia i spowodowaniem uszczerbku na zdrowiu, podczas gdy dla wypełnienia znamion przestępstwa stypizowanego w tym przepisie groźba musi wzbudzić w

zagrożonym uzasadnioną obawę, że będzie spełniona, przy czym naruszenie miało istotny wpływ na treść orzeczenia, ponieważ nie zostały wypełnione znamiona czynu zabronionego;

2. rażące naruszenie przepisu prawa materialnego, które miało istotny wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 46§1 k.k. przez utrzymanie w mocy wyroku Sądu Rejonowego w zakresie obowiązku zadośćuczynienia pokrzywdzonej K. R. za doznaną krzywdę w kwocie 13 000 zł, w sytuacji gdy Sąd Okręgowy przyjął że oskarżony nie dopuścił się czynu z art. 207§1 k.k., zaś przypisany mu czyn art. 190§1 k.k. nie wypełnia ustawowych znamion przestępstwa;

3. rażącą niewspółmierność kary orzeczonej w punkcie III a) wyroku, a także kary łącznej orzeczonej w punkcie V wyroku oraz środka karnego, będącą konsekwencją rażącego naruszenia przez Sąd Okręgowy prawa materialnego w zakresie przypisania G. S. w punkcie III a wyroku popełnienia czynu z art. 190§1 k.k., który nie wypełnia ustawowych znamion czynu zabronionego i w świetle art. 190§1 k.k. w zw. z art. 1§1 k.k. i art. 115§1 k.k. nie stanowi przestępstwa oraz skazania go na podstawie powyższego przepisu.

Podnosząc powyższe obrona wniosła o uchylenie wyroku Sądu Okręgowego i uznając skazanie za oczywiście niesłuszne, uniewinnienie G. S. od przypisanego mu w punkcie III a) wyroku czynu z art. 190§1 k.k., zaś w pozostałym zakresie przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Lublinie do ponownego rozpoznania.

Prokurator Generalny zarzucił wyrokowi:

- rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa karnego procesowego, a mianowicie art. 413§2 pkt 1 k.p.k. w zw. z art. 458 k.p.k., polegające na niedokładnym określeniu przypisanego oskarżonemu czynu, kwalifikowanego z art. 190§1 k.k. w zb. z art. 216§1 k.k. i art. 217§1 k.k. w zw. z art. 11§2 k.k. i art. 12 § 1 k.k., poprzez pominięcie w jego opisie okoliczności stanowiących znamię występku z art. 190§1 k.k., tj. wskazania, iż groźby pozbawienia życia oraz spowodowania uszczerbku na zdrowiu wzbudziły w pokrzywdzonej uzasadnioną obawę, że będą spełnione, co skutkowało również rażącym naruszeniem powyższej normy, poprzez uznanie oskarżonego za winnego popełnienia czynu niewyczerpującego znamion określonych w tym przepisie.

Podnosząc powyższe skarżący wniósł o uchylenie wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie temu Sądowi do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Obie kasacje są zasadne.

Skarżący co prawda podnieśli zarzuty rażącego naruszenia prawa o różnym charakterze – obrona prawa materialnego, a Prokurator Generalny prawa procesowego – to jednak skierowane zostały one do tego samego uchybienia, którego bezsprzecznie dopuścił się Sąd Odwoławczy.

Ponieważ wyrok Sądu Okręgowego miał charakter reformatoryjny możliwe było wprost sformułowanie zarzutu kasacyjnego podnoszącego obrazę prawa materialnego. Prokurator natomiast w swej skardze zaakcentował wadę redakcyjną wyroku w postaci błędnego opisu przypisanego czynu.

Nie ulega wątpliwości, że zmieniony opis czynu przypisanego oskarżonemu w pkt III a) wyroku Sądu Odwoławczego nie wymienia wszystkich znamion czynu zabronionego z art. 190§1 k.k., a tak zakwalifikowany czyn wskazany został w kwalifikacji kumulatywnej czynu opisanego w zaskarżonym wyroku.

Sąd Okręgowy dokonując zmiany opisu przypisanego czynu (zakwalifikowanego z art. 207§1 k.k. w akcie oskarżenia – pkt II) powielił w tym zakresie zapis z aktu oskarżenia wskazując, że oskarżony „*groził pozbawieniem życia oraz spowodowaniem uszczerbku na zdrowiu*”. Takie opisy czynu wypełniały rzeczywiście jedno ze znamion czynu z art. 207§1 k.k., lecz już nie czynu z art. 190§1 k.k., bowiem ten typ czynu zabronionego dla skompletowania jego znamion wymaga aby „*groźba wzbudziła w osobie, do której została skierowana lub której dotyczy, uzasadnioną obawę, że będzie spełniona*”.

Obie kasacje trafnie wskazały na zaistnienie opisanego powyżej uchybienia.

Sąd Odwoławczy nie zawarł w uzasadnieniu swego wyroku żadnych rozważań co do przyjętej kwalifikacji prawnej, ograniczając się do wskazania, że w jego ocenie zarzucony czyn nie wypełnia znamion z art. 207§1 k.k. Nie można zatem ustalić, czy w ocenie tego Sądu groźby wzbudziły u pokrzywdzonej uzasadnioną obawę, że zostaną spełnione ale poprzez brak staranności przy redagowaniu orzeczenia nie opisano tego znamienia prawidłowo (jak widzi to Prokurator

Generalny), czy też uznał, iż groźby stanowiące znamię czynów zabronionych z art. 207§1 k.k. i art. 190§1 k.k. mają tożsamy charakter i nie wymagają odrębnego opisu ze wskazaniem na istnienie obawy spełnienia.

Bez względu jednak na to jakie było źródło opisanego błędu, zaistniał on i jego konsekwencją jest konieczność uchylecia zaskarżonego wyroku w części w jakiej dokonano nim zmiany orzeczenia Sądu Rejonowego – w pkt III. Skutkiem powyższego jest też konieczność uchylecia również powiązanych z błędnie przypisanym czynem rozstrzygnięć co do środka karnego, zadośćuczynienia i kary łącznej.

Nie ma natomiast powodu do uchylania wyroku w części (zmieniającej - w zakresie ustalenia daty popełnienia przypisanego czynu) dotyczącej skazania za czyn z art. 190a§1 k.k., ponieważ żadne zarzuty odnoszące się bezpośrednio do tego czynu nie zostały w kasacjach podniesione, a Sąd Najwyższy nie dostrzega też takowych z urzędu.

Kierując się przedstawionymi względami Sąd Najwyższy orzekł o uchyleniu opisaney części zaskarżonego wyroku i przekazaniu sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Lublinie. W tej sytuacji, z mocy prawa, upadło również orzeczenie o karze łącznej.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd ten winien mieć na względzie przedstawione w niniejszym uzasadnieniu rozważania i ponownie dokonać oceny sprawstwa oskarżonego G. S. w zakresie czynu opisanego w pkt II aktu oskarżenia.

Kierując się przedstawionymi względami Sąd Najwyższy orzekł jak na wstępie.

[J.J.]

[a.ł.]

Jerzy Grubba Włodzimierz Wróbel Michał Laskowski